

Policraticus ve *Metalogicon* Işığında Salisbury'li John'u Anlamak

Understanding John of Salisbury in The Light of *Policraticus* And *Metalogicon*

Banu

ÇETİN ÜNAL

Bağımsız Araştırmacı, Tokat, Türkiye
e-mail: banunal@hotmail.com



Geliş Tarihi/Received: 13.03.2023
Kabul Tarihi/Accepted: 26.04.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Banu ÇETİN ÜNAL
banunal@hotmail.com

Atrf /Cite this article:
Çetin Ünal, B. (2023). *Policraticus* ve *Metalogicon* Işığında Salisbury'li John'u Anlamak. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 86-93

Öz

Salisbury'li John, Orta Çağ felsefesi ve eğitimi üzerine yaptığı çalışmalarla önemli bir filozof ve yazar olarak kabul edilir. En iyi bilinen eserleri arasında *Metalogicon* ve *Policraticus* bulunur. *Metalogicon*, 12. yüzyılda Orta Çağ eğitim sistemi üzerine yazılmış bir kitaptır. John, bu eserde dil ve retorik konuları üzerinde durur ve özellikle mantığın önemini vurgular. *Metalogicon*, Orta Çağ eğitim sisteminin yapısını ve içeriğini anlamak için önemli bir kaynaktır. Ayrıca, düşüncelerin doğru ifade edilmesinin ve anlaşılmasının önemini vurgulaması nedeniyle, modern düşünceye de katkı sağlamıştır. *Policraticus* ise, Orta Çağ siyasi düşüncesinin en önemli eserlerinden biridir. Eser, hükümdarlık, yasalar, yönetim ve sosyal adalet gibi konuları ele alır. John, bu eserde, hükümdarların halkın mutluluğunu sağlamak için adaletli ve dürüst olmaları gerektiğini savunur. Ayrıca, kitapta yer alan diğer fikirler, Orta Çağ Avrupası'nda siyasi düşüncenin gelişimine katkı sağlamıştır. Salisbury'li John'un *Metalogicon* ve *Policraticus* adlı eserleri, Orta Çağ felsefesi, eğitimi ve siyasi düşüncesi üzerine yapılan çalışmaların temel kaynakları arasındadır. Çalışmamızda bu iki önemli eserden ayrıntılı bir şekilde bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Orta Çağ, Felsefe, Salisbury'li John, *Metalogicon*, *Policraticus*.

Abstract

John of Salisbury is regarded as an important philosopher and writer for his studies on medieval philosophy and education. Among his best-known works are *Metalogicon* and *Policraticus*. *Metalogicon* is a book written in the 12th century on the education system of the Middle Ages. In this work, John focuses on language and rhetoric, and emphasizes the importance of logic in particular. *Metalogicon* is an important source for understanding the structure and content of the education system in the Middle Ages. Furthermore, due to his emphasis on the importance of expressing and understanding thoughts correctly, also contributed to modern thought. *Policraticus* is one of the most important works of medieval political thought. The book deals with topics such as sovereignty, laws, governance, and social justice. In this work, John argues that rulers must be just and honest in order to ensure the happiness of the people. Moreover, the other ideas presented in the book contributed to the development of political thought in medieval Europe. The works of John of Salisbury, *Metalogicon* and *Policraticus*, are considered as primary sources for studies on medieval philosophy, education, and political thought. Our study has specifically mentioned these two important works.

Keywords: Middle Ages, Philosophy, John of Salisbury, *Metalogicon*, *Policraticus*.

This article checked by



Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-
Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Salisburyli John'un zamanının en bilgili ve eğitilmiş adamı olarak bilinmesine rağmen günümüzde Batı dünyasında daha fazla tanınmaması oldukça ilginçtir. Orta Çağ'ın genel "karanlığını" dikkate alırsak, On İkinci Yüzyıl Rönesansı'nın "en güzel çiçeği" olarak kabul edilen bu adamın daha fazla ilgi çekmemiş olması garip bir durumdur. Birçok insanın kabul ettiği gibi bir hümanist olarak modern okuyucunun anlayabileceği bir dille konuşmuştur (Taylor, 2006: 133).

John, hep bir öğrenme arayışı içinde olan bir kişiliğe sahipti ve bu sebeple Paris'e gitmiş ve zamanının en önemli ustalarından bazılarıyla çalışmıştır. Onların yardımıyla yedi liberal sanat hakkında bilgi sahibi olmuştur. Aldığı bu eğitimin yansımaları eserlerinde kendini göstermiştir. John'un birçok eseri vardır ancak özellikle 1159'da yazdığı *Policraticus* ve *Metalogicon* adlı eserleri Orta Çağ'ın dikkat çekici iki önemli eseridir. *Policraticus* siyaset teorisi üzerine bir incelemesidir. *Metalogicon*'u ise geniş anlamıyla bir mantık savunusudur.

Eserleri, çağına damgasını vuran fikirleri ve tartışmaları yansıtmaktadır. John'un bu iki büyük eserine baktığımızda hem yaşamış olduğu dönemde eğitim hakkındaki hem de siyaset felsefesi hakkındaki düşüncelerinin yansımaları eserlerinde tam anlamıyla görülmektedir.

1. Salisburyli John'un Hayatı

Salisburyli John, On İkinci Yüzyıl Rönesansı'nın liderlerinden biri ve Aristoteles'in tüm eserleriyle tanışan ilk Orta Çağ alimidir (Chopra, 2005:403). John, 1115 ile 1120 yılları arasında İngiltere'de Old Sarum'da (eski Salisbury bölgesi) doğmuştur. Aile geçmişi ve yaşamının erken dönemi hakkında kesin bilgiler yetersizdir; sadece her ikisi de İngiliz kilisesinde görev yapmış olan Richard adında bir erkek kardeşi ve Robert adında bir üvey kardeşi hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. John 1136'da Mont-Saint-Genevieve'de eğitim görmek üzere Paris'e gitmiştir (John of Salisbury, 2007: xvi; Jean de Salisbury, 2009: 25; Zinn, 1995:952).

John, Canterbury başpiskoposları Theobald ve Thomas Becket'in sekreteri olmadan önce papalık sarayında görev yapmıştır (Wei, 2012:16; Brozyna, 2005:43). 1154'te ise İngiltere'ye dönmüş ve dönemin Canterbury Başpiskoposu Theobald'ın sekreterliğine atanmıştır. Sonraki yıllarda siyaset teorisi üzerine bir inceleme olan *Policraticus*'un yanı sıra, liberal sanatların çalışılmasının bir savunusu ve Orta Çağ pedagoji tarihinin temel metinlerinden biri olan *Metalogicon*'u yazmıştır (Pinti, 2010:651). Bunlar Orta Çağ felsefe tarihinin iki önemli eseridir (Caruso, 2010:58). Thomas Becket 1161'de başpiskopos olduğunda, John onun sekreteri olarak hizmet etmiş ve ikili yakın arkadaş olmuştur (Pinti, 2010:651). Cinayetini tanık olduğu Becket'in hayatını yazmış ve aziz ilan edilmesi için baskı yapmıştır. John, 1176'da Chartres Piskoposu olmuş ve orada ölmüştür (Jones, 2019:455).

On ikinci yüzyılın hiçbir bilgini, on ikinci yüzyılın eğitim sisteminde mantığın gücünü Salisburyli John kadar iyi yakalayamamıştır. John kendi başına seçkin bir şahsiyetti. Aralarında kendisinden hayranlıkla bahsettiği Peter Abelard'ın da bulunduğu, zamanının büyük üstatlarından eğitim almış ve başta mantık olmak üzere yedi liberal sanat hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmuştur. Ayrıca teoloji eğitimi de almıştır (Grant, 2004:48-49).

Oldukça çalışkan bir kişiliğe sahip olan John, öğrenci olarak geçirdiği zamanlar ve Canterbury Başpiskoposu'nun sarayındaki ilk yılları hakkında *Metalogicon*'da şöyle yazmıştır: *Yaklaşık on iki yılum çeşitli çalışmalarla geçti* (Carter, 2021:74).

John'un *Policraticus* ve *Metalogicon* adlı eserlerinin yanı sıra diğer yazıları arasında papalık tarihinden olayları anlatan *Historia Pontificalis*, Becli Anselm'in bir özgeçmişi ve muhtemelen öldürülen başpiskoposun mektuplarının bir koleksiyonuna önsöz olarak hizmet etmesi amaçlanan Thomas Becket'in kısa bir özgeçmişi vardır. John'un mektuplarından yaklaşık 325'i günümüze ulaşmıştır (Zinn, 2006:380; Hosler, 2013:1-2).

2. *Policraticus* Adlı Eseri

Yönetme sanatı üzerine yazdığı *Policratus* adlı kitabı Thomas Becket'e ithaf edilmiştir. Bu kitapta John, iyi

yönetimin yöneticinin kişisel karakterine dayandığını savunmuştur. İnsanlar tarafından oluşturulan yasalara ve kurumlara bağlılığa değil, ilahi yasaya itaate dayanır. Bu eserde, yöneticilerin oyun, avcılık, eğlence ve yalakalığa açık olmaları gibi kötü alışkanlıklarına ilişkin bölümler de yer almaktadır (Brozyna, 2005:43).

Salisburyli John'un 1159'da kaleme aldığı ve Orta Çağ'da değinilmemiş konuları incelediği eseri *Policraticus* döneminin en önemli eseri olmuştur (Can, 2020:284). Bu eseri Augustinus'un Tanrı Devleti'nden sonra Orta Çağ'da üretilmiş ilk kapsamlı siyasal inceleme metnidir. John'un bu eserinde, Plutarkhos, Seneca ve Cicero gibi Antik Çağ yazarlarından etkilendiği söylenebilir. *Policraticus*'un bir diğer önemli özelliği ise Aristoteles'in "Politika" adlı eserinin Latinceye henüz çevrilmediği ve bu sebeple Kilise çevrelerinde pek bilinmediği bir dönemde, "politicus" kelimesini ilk kez devletin kurumlarını anlatmak için kullanmış olmasıdır (Saygı, 2021:56).

Policraticus'un 1159'da ortaya çıkışı dönemin şiddetli siyaseti ve önde gelen şahsiyetleriyle yakından ilişkiliydi. John yıllarca malzeme toplamış ve sonunda eserini tamamlamıştır. John'un II. Henry'nin Fransa'ya karşı bir savaşı finanse etmek için kiliseyi vergilendirme politikasına karşı çıkması ve alınan bu kararların krallığın dini ve ahlaki değerlerini yaktığına inanması *Policraticus*'u tamamlamasında etkili olmuştur. Bu eseriyle John, kilisenin bağımsızlığına ve kutsallığına doğrudan bir saldırı olarak gördüğü bu duruma yanıt vermiş ve ayrıca Hristiyanlığın ahlaki ve toplumsal değerlerine yönelik bir tehdit olarak algılamıştır. John'un bu tür duygular beslediğine ikna olan Henry ve sarayı, kilise adamını kralın düşmanı olarak damgalamış ve onu Canterbury'deki görevinden uzaklaştırmıştır (Taylor, 2006:136).

Devleti, toplumu bir organizma olarak ele almak ve örgenler arasında işlevsel bir bütünlük kurarak toplumu örgenlere de indirgemeksizin toplumun, devletin bir organizma gibi doğallaştırılarak ele alınması düşüncesi organizmacı toplum görüşünü oluşturmuştur. Bu düşünce Salisburyli John tarafından da savunulmuştur. John'a göre, toplum bir organizma olarak Platoncu bir anlayış temelinde kurulmuştur. John, *Policraticus*'un 21. Bölümünde devlete ilişkin bu görüşünü ortaya koyar. Buna göre John şu sözlerle eserinde organizmacı devlet anlayışını ifade eder:

Platon ve Cicero farklı biçimlerde devletten yazmışlardır; biri onu olması gerektiği gibi, diğeri de önceki dönemlerin adamları tarafından kurulduğu ve devredildiği gibi. Fakat her ikisi de kurulu veya projelendirilmiş siyaset kurumu için aynı formülü yerleştirmiştir; yani siyaset kurumu, yaşamı, doğayı taklit etmelidir ve bunu biz çok sıklıkla yaşamın en iyi kılavuzu adlandırdık (Güler Seveli, 2022:330).

Bu organizmacı yaklaşımını eserinde ayrıntılı bir şekilde anlatan John'a göre, devlet adı verilen siyasal beden, ruh, baş ve uzuvlardan oluşur. Ona göre bir devletin yapısında Kilise, ruhun yerini doldurmaktadır. John bu düşüncesini *Policraticus*'ta şöyle ifade eder: *Gerek din uygulamasının bizde oluşturup yerleştirdiği gerekse Tanrı'ya tapmanın (...) bize geçirdiği şeyler, devletin bedeninde ruhun yerini doldurur. Böyle olduğundan dini uygulamaya önderlik edenler, bedeninin ruhu olarak görülmeli ve yüceltilmelidir* (Güler Seveli, 2022:330).

John, siyasal bedende ruh ile Kilise arasında bu ilişkiyi kurduktan sonra baş ile prens arasında da bir benzerlik kurar. John'a göre devlet kurumunda başın yeri, yalnızca Tanrı'ya bağlı olan prens tarafından doldurulur; siyasal bedende senato kalbe karşılık gelirken, yargıçlar ve valiler ise gözlere, kulaklara ve dile karşılık gelirler. Memurlar ve askerler, ellere; maliyeciler ve hazinedarlar, mide ve bağırsaklara karşılık gelirler. John, siyasal bedene, devlete organizmacı bakış açısını temellendirmek üzere her bir organla her bir siyasal işlev arasında ilişki kurmayı sürdürerek, ayakları köylüler olarak kabul eder (Güler Seveli, 2022:330-331).

Bu anlatımla, Salisburyli John, organizmacı yaklaşımı savunan diğer yazarlar gibi toplumsal tabakalaşmayı doğal bir olgu olarak görüyor ve onu tartışmaya kapatıyordu. Bu sıralama, aslında düşünürün ideal toplum ve politika anlayışı hakkında bir fikir veriyor. İnsanda ruh, toplumda da ruhban sınıfı en önemli unsurdur ve bu nedenle hükümdar da dahil olmak üzere tüm unsurlar Kilise'ye göre ikincil bir öneme sahiptir. Salisburyli John, bu görüşlerini temellendirirken, Clairvauxlu Bernard'ın Kilise lehine kullandığı "İki Kılıç" benzetmesini tekrarlamıştır: Prens'in "kan dökücü kılıcının" sahibi aslında Kilise'dir, ancak Kilise bu kılıcı prens aracılığıyla

kullanmaktadır (Uslu, 2021:432).

Salisburyli John, dünyevi iktidarla ilgili mesafeli tutumu nedeniyle prens ile tiran arasında da bir ayırım yapmıştır. Prens-tiran karşıtlığı, özgürlük-kölelik karşıtlığıyla aynı doğrultuda düşünülmüştür. John'un tanımına göre özgürlük, *her şeyi serbestçe kendi kişisel yargıyla yargulamak ve ahlaka aykırı gördüklerini kınamaktan kaçınmaktır*. Prens yasalara uygun şekilde yönetiyor, halkın yasaları ve özgürlüğü için mücadele ediyordu. John'un cezalandırmalarının temelinde öfke, kin ve nefret bulunmamaktaydı. Tiran ise yasalara uyma gerekliliğini reddederek, zora dayanan yönetim biçimiyle halkı eziyor ve köleleştiriyordu. John, tiranların varlığının gerektiğinde sonlandırılabilceğini savunmuş, ancak bunun din ve şeref yitirilmeden yapılması gerektiğini yazmıştır (Uslu, 2021:432).

Policraticus'ta (II.15), John aynı zamanda bir ahlaki mesaj için Antikçağ kalıntılarını da kaynak olarak kullanır. Roma'nın görkemini onurlandırmak için şehrin ileri gelenleri tarafından yaptırılan bir heykeli anlatır. Heykeltraş, sağ elinde bir küre tutan bir kadın figürü olan heykelin, bir bakire doğum yapana kadar yıkılmayacağına dair güvence verir. Ancak İsa'nın doğumuyla birlikte heykel yıkılır. Okuyucunun çıkaracağı ders şudur: "İlahi olanın krallığı genişledikçe insanın krallığı daralır" (O'Daly, 2018:27). Bu anlatı Orta Çağ felsefesi ve Hristiyan etiği açısından oldukça önemlidir. John, insanların yaşamlarında ahlaki değerlerin ve Tanrı'ya olan güvenin önemini vurgulamıştır.

3. *Metalogicon* Adlı Eseri

Salisburyli John'un çalışması, Orta Çağ eğitim ve öğretiminde on ikinci yüzyılda yaşanan rönesansın da bir göstergesiydi. Bu, gramer müfredatının genişletildiği ve Aristoteles'in mantıksal incelemelerinin daha geniş bir erişilebilirliğe sahip olması sayesinde mantık biliminin yalnızca doğa bilimleri değil, edebiyat, felsefe ve teoloji de dahil olmak üzere birçok disiplinde merkezi bir konuma geldiği bir dönemdi. John'un 1159 yılında yazılan *Metalogicon*'u hem bu değişiklikleri yansıtır hem de bir şekilde temelini oluşturur. Esasen, gramer, mantık ve retorik değerini reddeden bir grup aleyhtara karşı *trivium*'un unsurlarını şiddetle savunan bir eğitim incelemesidir. *Metalogicon* zarif Latincesiyle önemli bir üne sahipti ve Aristoteles'in *Organon*'unun ya da mantıksal incelemelerinin tamamına aşinalık sergileyen ve bunların otoritesini destekleyen ilk Orta Çağ eseridir (Habib, 2005:183).

John çalışmalarını bir daldan diğerine ilerliyor olarak tanımlar ve bu nedenle çalışmalarının göreceli bir kronolojisi makul bir kesinlikle oluşturulabilir. Buna göre sonuç aşağıdaki gibi şematize edilebilir:

- Mantık
- Dilbilgisi ve belki de *quadrivium*'a giriş
- *Quadrivium* ve temel retorik - ve John'un mantık ve gramer bilgisinin gözden geçirilmesi
- Retorik
- Teoloji ve mantık (Poitiersli Gilbert)
- Teoloji (Robert Pullen ve Poissyli Simon)

John'un eğitimine ilişkin bu açıklama, onun *trivium*'da kapsamlı bir eğitim aldığını ortaya koymaktadır. Mantık, çalıştığı ilk konuydu ve hayatı boyunca bunun felsefi ve bilimsel çalışmalarda gerekli bir disiplin veya araç olduğuna her zaman inanacaktı. Bununla birlikte, *Metalogicon*'da gramerin doğal olarak mantıktan önce geldiği görüşündedir. Gramerin de geniş anlamda mantığın bir parçası olarak adlandırıldığı doğrudur, ancak John, *Metalogicon*'daki (ı.10) açıklamalarında mantık/diyalektik ve gramer arasında dikkatli bir ayırım yapar ve hatta başka bir pasajda gramerin mantığın bir parçası olup olmadığı sorusunu açık bırakır (Bloch, 2012:3-5).

Buna karşın, John *quadrivium*'da çok az eğitim almış gibi görünmektedir. Bir yandan bu biraz ilginçtir, çünkü John *trivium* ve *quadrivium*'un birleşiminin bir kişiyi genel olarak insanın doğasını ve içinde yaşadığı dünyayı anlayabilir hale getirdiğine inanmaktadır: *Trivium* dile hâkim olmasını sağlarken, *quadrivium* doğanın

anlaşılmasını sağlar (Bloch, 2012:5).

Metalogicon'da John mantığın sorunlarını ele alır, kendi zamanında büyük ilgi görür ve kendine temel bir soru sorar: İnsan aklı neyi bilebilir? Her insanda var olan özlemle, yani gerçeği arama arzusuyla hangi noktaya kadar örtüşebilir? Salisburyli John, Aristoteles ve Cicero'nun bazı incelemelerinin öğretilerine dayanan ılımlı bir tutum benimsemiştir. Ona göre, insan aklı normalde tartışılmaz değil ancak muhtemel ve tartışılabilir bilgiye ulaşabilir (Benedict XVI, 2011:233).

Salisburyli John'un çalışması, 12. yüzyılda gramer müfredatının genişlemesinin ve mantığın yeniden canlanan merkeziliğinin bir göstergesidir. John'un *Metalogicon*'u sadece gramer, mantık ve retorik bir savunması değil, aynı zamanda bu disiplinleri ve birbirleriyle olan bağlantılarını tanımlama girişimidir (Habib, 2011:62). John, gramer müfredatının önemini şu sözlerle ifade ediyor: *Gramer tüm felsefenin beşiğidir ve bir bakıma tüm harf çalışmalarının ilk hemşiresidir. Hepimizi yeni doğmuş hassas bebekler gibi kabul eder. Filozofu [arayışlarının] başından sonuna kadar besler ve korur* (John of Salisbury, 1955:37). John bu ifadeleriyle gramerin felsefe çalışmaları için temel bir öneme sahip olduğunu belirtiyor.

Salisburyli John *Metalogicon*'un bir pasajında şu ifadeleri kullanır:

Gramer (dilbilgisi) esas olarak anlamları ifade eden kelimeleri incelerken, diyalektik kelimelerin ifade ettiği anlamları araştırır. Konuşmanın etkili gücünü araştırmak ve söylenenin doğruluğunu ve anlamını araştırmak tam olarak veya pratik olarak aynıdır. Bir kelimenin gücü anlamından gelir. İkincisi olmadan boş, yararsız ve (tabiri caizse) ölüdür. Tıpkı ruhun bedeni canlandırması gibi, anlam da bir bakıma kelimeye hayat verir ((John of Salisbury, 1955:81).

John 1140'ların başında soyluların çocuklarına ders vermek durumunda kalmıştır. Ne yazık ki John'un ders verdiği dair çok sınırlı bilgiler mevcuttur, ancak bu sınırlı bilgiler bile John'un eğitim konusundaki genel tutumuna ışık tutmaktadır. Öğrencilerinden yalnızca birinin, Soissonslu William'ın adı geçmektedir ve John ona 'mantığın ilk unsurlarını' (prima logices elementa) öğrettiğini vurgulamıştır (Bloch, 2012:12).

Metalogicon'un büyük bir kısmı, John'un hem gözlemci hem de katılımcı olduğu eğitimsel dönüşümlere ayrılmıştır. Pedagojiye ve müfredatın içeriğine ilişkin incelikli incelemesi, okulların ve ustaların bir eleştirisini oluşturmaktadır. John, bir öğrenci ve varlıklı kişilerin çocuklarına özel öğretmen olarak geçirdiği onlarca yıllık deneyiminden yola çıkarak neyin öğretilmesi, nasıl öğretilmesi ve kimin öğretmesi gerektiğine dair görüşler geliştirmiştir. Örneğin, sağlam temelli bir eğitimin çeşitli ustalardan alınan çok sayıda dersten oluşması gerektiğine inanıyordu. John deneyimlerini, meydana gelen değişiklikleri kavrayan bir eğitim teorisi oluşturmak için kullanmıştır (Carter, 2021:78-79).

John, *Metalogicon*'da genel olarak liberal sanatları övmüştür. *Metalogicon*, kuzey Fransa'daki çeşitli öğrenim kurumlarında gramer, diyalektik ve retorik çalışmalarına yönelik argümanları özetleyen bir inceleme olarak açıklanmıştır. John, *Metalogicon*'u Aristoteles'in diyalektik yaklaşımından metinleri, Patristik yazıları ve İncil'den pasajları bir araya getirerek oluşturmuştur (Gilchrist, 2013:86).

Sonuç

12. yüzyılda yaşamış bir İngiliz filozofu ve yazarı olan Salisburyli John, felsefi eserleri ve siyasi düşünceleriyle tanınmış ve çağının önemli düşünürlerinden biri olarak kabul edilmiştir. John'un felsefi düşüncelerinde, ahlaki değerlerin ve akıl yürütmenin önemine büyük vurgu yapılır. Ayrıca, John'un siyasi düşüncelerinde de özgürlük, hukukun üstünlüğü ve tiranlığa karşı mücadele önemli yer tutmaktadır. Onun felsefi ve siyasi görüşleri, insanların daha özgür, daha adil ve daha ahlaki bir dünya için mücadele etmelerine ilham vermiştir.

Döneminin iki büyük eseri *Metalogicon* ve *Policraticus* günümüzde de ilgi çekmektedir. John'un *Metalogicon*'u bizlere dönemin eğitim müfredatı hakkında ayrıntılı bilgiler sunmaktadır. John'a göre *trivium* konuları eğitim müfredatında büyük önem teşkil etmektedir. Özellikle de mantık ve gramer konularının önemine vurgu

yapmaktadır.

Aynı şekilde Salisbury'li John tarafından kaleme alınan *Policraticus* adlı eser de Orta Çağ siyasi felsefesi üzerine yazılmış önemli bir çalışmadır. *Policraticus*, Orta Çağ Avrupası'ndaki siyasi ve toplumsal düzenin anlaşılmasına katkıda bulunmuştur. Eser, hükümdarlık, yasa ve yönetim gibi konuları ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. Ek olarak, *Policraticus*, toplumsal yapıyı sınıflandırarak analiz etmesi, iktidarın doğasını ve işleyişini incelemesi bakımından da önemli bir yere sahiptir.

Metalogicon ve *Policraticus*'un önemi sadece Orta Çağ'a özgü konularla sınırlı değildir. Bu eserler aynı zamanda modern düşüncenin gelişimine de katkı sağlamıştır. *Metalogicon*, mantık ve dil üzerine yapılan tartışmaları ileri götürmüş ve modern düşünceye önemli bir katkı sağlamıştır. Ayrıca, *Policraticus*'ta ele alınan konular, modern siyasi düşünce üzerinde önemli bir etki yaratmıştır.

Kaynaklar

- Benedict XVI. (2011). *Great Christian Thinkers: From the Early Church Through the Middle Ages*. Minneapolis: Fortress Press,
- Bloch, D. (2012). *John of Salisbury on Aristotelian Science*. Turnhout, Belgium: Brepols.
- Brozyna, M. A. (2005). (Ed.), *Gender and Sexuality in the Middle Ages: A Medieval Source Documents Reader*. North Carolina: McFarland.
- Can, K. (2020). "Tirana Direnmek: Salisburyli John ve Thomas Aquinas Karşılaştırılması". *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 5 (2), 281-294.
- Carter, L.S. (2021). *John Of Salisbury: Colleague, Critic, And Sometime Counselor To Thomas Becket* (Doctoral dissertation, Michigan State University).
- Caruso, F. (2010). "On The Shoulders of *Grammatica*: John Of Salisbury's *Metalogicon* and Poliziano's *Lamia*". *Angelo Poliziano's Lamia: Text, Translation, and Introductory Studies* (Ed. Christopher S. Celenza). Leiden: Brill, 47-94.
- Chopra, R. (2005). (Ed). *Encyclopaedic Dictionary of Religion*. Vol.2, India: Isha Books.
- Gilchrist, B.J. (2013). *The Metalogicon of John of Salisbury: Medieval Rhetoric as Educational Praxis* (Doctoral dissertation, Duquesne University).
- Grant, E. (2004). *God and Reason in the Middle Ages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Güler Seveli, S. (2022). "Tersinden Makyavelizm: Salisburyli John ve Tiranın Katli". *İktisadi ve İdari Bilimler: Araştırma, Metodoloji ve Değerlendirme* (Ed. Yüksel Akay Ünvan). Lyon: Livre de Lyon, 325-340.
- Habib, M. A. R. (2005). *A History of Literary Criticism: From Plato to the Present*. Blackwell Publishing.
- Habib, M. A. R. (2011). *Literary Criticism from Plato to the Present: An Introduction*. UK: John Wiley & Sons.
- Hosler, J. D. (2013). *John of Salisbury: Military Authority of the Twelfth-Century Renaissance*. Leiden.
- Jean de Salisbury. (2009). *Metalogicon* (Présentation, traduction, chronologie, index et notes par François Lejeune).
- John of Salisbury. (1955). *The Metalogicon: A Twelfth-Century Defence of the Verbal and Logical Arts of the Trivium* (trans with an Introduction and Notes. Daniel McGarry). Berkeley: University of California Press.
- John of Ssalisbury. (2007). *Policraticus: Of the Frivolities of Courtiers and the Footprints of Philosophers* (Ed. and Trans. Cary J. Nederman). Cambridge: Cambridge University Press, xv-xxvi
- Jones, B. (2019). *Dictionary of World Biography*. Sixth edition. Australia: ANU Press.
- O'Daly, I. (2018). *John of Salisbury and the Medieval Roman Renaissance*. Manchester: Manchester University Press.
- Pinti, D. J. (2010). "Salisbury, John of (c. 1115–1180)". *Encyclopedia of Rhetoric and Composition: Communication from Ancient Times to the Information Age* (Ed. Theresa Enos). New York: Routledge, 651-652.
- Saygı, D. (2021). *Siyasal İktidar Konusuna Hristiyan ve Müslüman Düşünürlerin Yaklaşımı (9-16. Yüzyıllar Arası)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Taylor, Q. (2006). "John of Salisbury, the Policraticus, and Political Thought". *Humanitas*, Vol. XIX, Nos.1 and 2, 133-157.
- Uslu, A. (2021). *Siyasal Düşüncelerin Toplumsal Tarihi-1*. İstanbul: Yordam Kitap.
- Wei, I. P. (2012). *Intellectual Culture in Medieval Paris: Theologians and the University, c. 1100-1330*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zinn, G.A. (1995). "John of Salisbury". *Medieval France: An Encyclopedia* (Ed. William W. Kibler and Grover A. Zinn et al.). New York and London: Garland Publishing, 952-953.
- Zinn, G. A. (2006). "John of Salisbury (ca. 1115–1180)". *Key Figures in Medieval European: An Encyclopedia*, (Ed. Richard K. Emmersons), New York: Routledge, 380.

Hakem Deęerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek olmadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.